

Klára Mandausová

VIETNAMSKÉ SRDCE

ČESKÝ DOMOV

Příběhy na spojnicí
kultur

mladá fronta

Vietnamské srdce, český domov

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

mladá fronta

Klára Mandausová
Vietnamské srdce, český domov – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

VIETNAMSKÉ SRDCE
ČESKÝ DOMOV

Klára Mandausová

VIETNAMSKÉ SRDCE ČESKÝ DOMOV

Příběhy na spojnici kultur

mladá fronta

Já taky dělím lidi. Na zlé a hodné, opatrné a statečné, na ty, kteří nesou odpovědnost za svět, a ty, kteří myslí jenom na sebe. Dělení podle etnik je z toho všeho nejméně důležité.

Václav Havel

*Lidem, kteří rozumí druhým,
a pomáhají vytvářet laskavý svět.*

*Poděkování fotografovi Michaelu Tomešovi
za pečlivost, ochotu i dobré oko, které dokáže věrně
a s lehkostí zachytit vzácné i všední okamžiky.*

V pražské Sapě nejsou jen obchody a bistra, ale třeba i redakce vietnamských časopisů, pobočky pojišťoven nebo kulturní sály.

Hej, t'ámane, džíny máš?

Nebo taky rákosníku, šikmoočko. Hlavně tykat. Ať ti je, kolik chce, ať tě znám, nebo neznám. Jsi prodavač krámů. Levných halenek spíchnutých v zadní místnosti bytu, jehož kout obsadila plíseň. Triček a tenisek se čtyřmi pruhy místo tří. Jasně, tomuhle vtípu se vždycky smějeme: Čím víc pruhů, tím víc adidas. Hraček, které neradno strkat do pusy. Taky laků na nehty zářivých barev a silného acetonového oděru. Umělých kytek, větrníků, které vítr láme jako železný muž sirky. Ponožek a spodních kalhotek s nápisy a obrázky. Kalhot s kapsami, barevných šatů a všemožných dalších věcí. Kde já je už viděl? Aha, v drahém butiku na náměstí, jenže stály desetkrát tolik.

„To ti je,“ říkáš mi a taky mi tykáš. Ale my spolu přece husy nepáslí!

Jedlík rýže, nájemce oprýskaných obchodů v tržnicích, majitel stánků, které je potřeba každý den složit, naplnit, rozložit, schovat, zas a znova. Ve všední den, ve svátek, když sněží, praží slunce, leje jako z konve, fouká větříček i vítr. Majitel restaurací, ze kterých se linou stejné vůně, věčně otevřených večerek, salonů, kde brousí nehty a lepí na ně barevné nesmysly.

Tvoje karavana táhne dál, přestože zůstává stále na stejném místě.

Lidi s jiným odstínem pleti, co legračně mluví. Zvláštní náтуры. Docela užiteční vetřelci, kteří přišli kvůli penězům, u nich doma jen svrab a bída.

Dealeři drog. Mafiáni, co neplatí daně.

Lidi druhé kategorie.

Říkáte si, co je to za odporně rasistický blábol? Výňatek z příručky pro nácky?

Kéž by byl! Kéž by tyhle věty patřily do úst jen extremistům, kteří se pohybují za hranou zákona. Kéž by nikdy nebyly vyřčeny. Jenže je to jinak, jsou posbírané napříč společnostmi, která se do dnes bojí jinakosti a vypouští směrem k těm, co se tu nenarodili, vagony neúcty, povrchních soudů a nadřazenosti.

Naštěstí jich velmi ubývá.

Společnost se mění, vymírá letitá netolerance ke všemu, co není domácí.

Rodí se noví lidé, jimž nepřipadá zvláštní, že ti druzí, kteří žijí vedle nich, nejsou stejní.

Zlepšit vnímání jiných kultur pomáhají i sociální sítě, spolky, které to mají v popisu práce, a paradoxně byla nápomocná i pandemie covidu. Najednou jsme byli všichni stejně zranitelní. Nezáleželo, kdo se kde narodil, jak vypadá, čím se živí.

Obchodní centrum Sapa se rozkládá na ploše více než 250 tisíc metrů čtverečních.

Jako v pohádce Sůl nad zlato se obnažily důležité hodnoty. A vietnamská komunita, znalá asijských epidemií, zareagovala na novou situaci velmi duchapřítomně a rychle.

Najednou to nebyli ti, kterým se TO týká, ale sousedi, co si vzájemně pomáhají.

A když se někdo stane sousedem, chtějí o něm ostatní vědět víc.

I tahle knížka má kořeny v covidu, kdy vznikla myšlenka napsat o těch, kteří nepodlehli panice, neztratili hlavu a rozhodli se pomáhat řešit nepřehlednou situaci. Vietnamská komunita k nim rozhodně patřila. Cílem knihy proto není rozkrývat způsob podnikání nebo snad objevovat a popisovat skandály nebo údajné mafiánské praktiky. Chce ukázat každodennost. Každodennost lidí, kteří si jako svůj domov z ekonomických důvodů vybrali nejdřív Československo a později Česko, zapustili u nás kořeny, přivedli na svět děti a rozhodli se zůstat s vědomím, že jejich potomci se stali de iure i de facto Čechy, jejich čeština je bez přízvuku a jedinou spojnicí mezi střední Evropou a původní asijskou domovinou jsou oni sami.

Do internetových kaváren se ve Vietnamu chodí poslouchat hudba stejně jako hrát hry.

Jak to bylo

První Vietnamci přišli do bývalého Československa v roce 1955. Někteří z nich byli vysokoškoláci, mezi nimi třeba i student bohemistiky či strojař, a pak také děti, většina z nich byli sirotci, kteří se skrývali před válkou. Přijala je tehdy Chrastava na Liberecku.

První velkou vlnu ale přinesl až rok 1975. Oficiální důvod příchodu více než deseti tisíc Vietnamců zněl: získání profesních zkušeností. Kromě studentů přiletěli i učni a dělníci.

Pro mnohé Vietnamce to byla možnost, jak řešit obtížnou finanční situaci. Lákavě zněla i pobídka, v jejímž rámci si mohli po skončení pobytu odvézt domů zboží v hodnotě padesáti procent čistého výdělku. Druhá větší vlna přišla po roce 1990.

Dnes žije v Česku podle statistického úřadu šedesát sedm tisíc Vietnamců. Uvádí se, že další dva tisíce nelegálně a okolo deseti tisíc těch, kteří se legálně pohybují v rámci schengenského prostoru, takže celkem okolo osmdesáti tisíc. Jedna třetina z nich

bydlí v Praze, velká komunita žije také v Brně a v příhraničí s Německem. A mnozí z nich se tu už narodili. Jejich čeština je dokonalá, bez přízvuku, nátura středoevropská. Jsou místní, a tak je i jejich vrstevníci berou.

I na jejich rodiče nebo prarodiče se začala většinová společnost dívat z jiného úhlu. Nástrojem sblížování se paradoxně stala krizová situace – covid.

Byli to totiž Vietnamci, kteří reagovali hned ze začátku pandemie pragmaticky a bez hysterie. Nákaza, byť ne v takovém rozsahu, pro ně nebyla úplnou neznámou. Začali šít rousky a rozdávat je, nabízet dezinfekci. Vybírali mezi sebou peníze na pořízení plicních ventilátorů... Jeden čin někdy nahradí tisíce slov. Najednou jsme v tom byli spolu. Už to nebyli ti druzí, jiní, byli to ti, kdo nezištně pomáhali, kdo nepanikařili, kdo prohodili pár slov v obchodě s vyděšenými lidmi, lidmi Západu, kteří si najednou nevěděli rady.

Pár věcí se změnilo a pár změn se stalo normou. Začali jsme víc než dřív žít nikoli vedle sebe, ale spolu.

Zatímco sblížování šlo do té doby spíš evolučně, krok za krokem, a měli ho na svědomí hlavně děti a mladí, kteří se cítí být rodilými Čechy – vždyť se tu narodili –, během pandemie nastal skok.

Díky a stisknutá ruka. Slzy dojetí za darované roušky. Tykání a posměšky za špatnou výslovnost šly stranou. Všichni na jedné lodi, která se komíhá na rozbouřených vodách. Vietnamci byli ti, kdo věděli, kam se postavit, kterou plachtu stáhnout a jakou napnout. A zachovali klid.